- Title – मालतीमाधव नाटक
- Accession No – Title –
- Accession No –
- Folio No/ Pages – 5x2 = 10 page
- Lines-
- Size
- Substance Paper –
- Script Devanagari देवनागरी
- Language – संस्कृत
- Period –
- Beginning – नेपथ्याभिमुखमवलोक्य . . . . .
- End – ततः प्रविशति मकरंदः कथितम् |
- Colophon-
- Illustrations -
- Source -
- Subject - नाटक
- Revisor -
- Author - भवभूति
- Remarks- अपूर्ण

Sonam

नेपथ्याभिमुखमवलोक्य मारिष। सुविहितानि रंगमंगलानि संनिपतितश्च
भगवतः कालप्रियनाथस्य यात्राप्रसंगेन नानादिगंतवास्तव्यो महाजनस
माजः आदिष्टोऽस्मि विदग्धविद्वज्जनपरिषदा॥ केनचिदपूर्वप्रकरणेन
वयं विनोदयितव्या इति तत्किमित्युदासते भरताः प्रविश्य पारिपार्श्वि
कः भाव परिषदभिदिष्टगुणं प्रबंधं नाधिगच्छामः सूत्र मारिष कतमे
ते गुणास्तेऽप्यनुदाहरंत्वार्या विदग्धाभिज्ञा भगवंतो भूमिदेवाश्च नटः
भूम्ना रसानां गहनाः प्रयोगाः सौहार्दहृद्यानि विचेष्टितानि औद्धत्यमा
योजितकामसूत्रम् चित्राः कथा वाचि विदग्धता च सूत्र स्मृतं तर्हि
नटः भाव किमिव। सूत्र अस्ति दक्षिणापथेषु पद्मनगरं नाम नगरं तत्र के
चित्तैत्तिरीयिणः काश्यपाश्चरणगुरवः पंक्तिपावनाः पंचाग्नयो धृतव्रताः

2

मा·मा·ना· सोमपीथिनो उदुंबरनामानो ब्राह्मणाः ब्रह्मवादिनः प्रतिवसंति स्म ते श्रोत्रि
२ यास्तत्त्वविनिश्चयाय भूरिश्रुतं शाश्वतमाद्रियंते इष्टाय पूर्ताय च क
र्मणेऽर्थान् दारानपत्याय तपोऽर्थमायुः तदामुष्यायणस्य तत्रभवतः सुगृ
हीतनाम्नो भट्टगोपालस्य पौत्रः पवित्रकीर्त्तेर्नीलकंठस्यात्मसंभवो भट्टश्री
कंठपदलांछनो भवभूतिर्नामा जातूकर्णीपुत्रः कविर्निसर्गसौहृदेन भरते
षु वर्त्तमानः स्वकृतिमेवं प्रायगुणभूयसीमस्माकमर्पितवान् यत्र खल्वियं
वाचोयुक्तिः ये नाम केचिदिह नः प्रथयंत्यवज्ञां जानंति ते किमपि तान्प्रति
नैष यत्नः उत्पत्स्यतेऽस्ति मम कोऽपि समानधर्मा कालो ह्ययं निरवधिर्विपु
ला च पृथ्वी अपि च भट्टवेदाध्ययनं तथोपनिषदां सांख्यस्य योगस्य च ज्ञा
नं तत्कथनेन किं नहि ततः कश्चिद्गुणो नाटके यत्प्रौढत्वमुदारता च वच एप
सां यच्चार्थतो गौरवम् तच्चेदस्ति ततस्तदेव गमकं पांडित्यवैदग्ध्ययोः अनाय २

दस्माकमर्पितं मिश्रसुहृदा तत्रभवता भवभूतिनाम्ना प्रकरणं स्वकृतमालतीमा-
धवं नाम तदेतदेव तत्रभवतः कालप्रियनाथस्य पुरतः प्रयोगेण प्रत्यापयि-
तुमुद्यताः तत्सर्वे कुशीलवाः संगीतप्रयोगेण तत्समीहितसंपादनाय प्रवर्त्त-
ताम् नटः आज्ञा एवं क्रियते सूत्रधारदेशः किंतु पापस्य युज्यते भूमिका-
तां खलु तथैव भावेन सर्वे वर्णाः पठिताः सौगतपरिव्राजिकायास्तु कामंद-
क्याः प्रथमभूमिकां भाव एवाधीते तदंतेवासिन्यास्त्वहमवलोकितायाः
सूत्र ततः किम् नटः ततः प्रकरणनायकस्य मालतीवल्लभस्य माधव-
स्य वर्णिकापरिग्रहः कथं सूत्र मकरंदकलहंसप्रवेशावसरे तत्सुविहितम्
नटः नर्हि तत्प्रतिबद्धप्रयोगाद्देवात्रभवंतः सामाजिकास्तुपास्यते सूत्र वा-
ढम् एषोस्मि कामंदकी संवृत्तः नटः अहमप्यवलोकिता इति परिक्रम्यति

आसनापयतु भगवती

मा·मा·ना·श्क्रांता: प्रस्तावनानंतर·परिक्रम्य·रक्तपट्टिकाने पद्मे उपविष्टे कामंदकावलो
२ किते प्रविशतः कामंदकी वत्से ऽवलोकिते अवलोकिता आणवेदु भअवत्री प
वदी काम अपिनाम तयोः कल्याणिनोर्भूरिवसुदेवराता पत्यपो मालती माधव
योरभिमतः पाणिग्रहः स्यात् वामाक्षिस्पंदनं सूचयित्वा सहर्षं विवृएर्वेतेव
कल्याणमंतरेणेन चक्षुषा स्फुरता वामकेनापि दाक्षिण्यमवलंब्यते अवलं
महंतो क्खु भअवदीए एसो चित्त विक्खेवो अच्चाहिअं अच्चाहिअं जंदाणीं ची
रचीवरपरिक्खदं पिण्डवादमेत्तपाणजत्तीं भअवदीं ईदिसे आआसे आअ
चे भूरिवसुणि ओणदि तहिं उवक्कं वदिदं संसारावग्गहो अप्पा णेसेहिं णिउज्जि
दी अदि १ कामंदकी मा मैवं ब्रूहि मन्मां विधेयविषये सभवान्नियुंक्ते स्निहस्य
तत्फलमसौ प्रणयप्रसारः प्राणेनापीभिस्पृचताभिमतं मदीयैः कृत्यं घटेत राम

व

सुहृदो यदि न कृतं स्यात् १ महान् खलु भगवत्या एष विशेषः आश्चर्यं आश्चर्यं 5
यदिदानीं चीरचीवरमात्रसाधनायेती भगवती मीदृशो व्यापारे अमात्यभूरिवसुर्नि
योजति तत्र उत्तरं उक्त संसारएव अस्मद् आत्मा सुहृत्कार्ये नियुज्यते अपि किं न वेत्ति
एकत्र नो विद्यापरिग्रहाय नानादिगंतवासिनां साहचर्यमासीत् तदैव चास्मत्सौदा
मिनी समक्षमनयो भूरिवसुदेवरातयो वृत्तेयम् प्रतिज्ञा अवश्यमावाभ्यामपत्य
संबंधः कर्तव्य इति तदिदानीं विदर्भराजमंत्रिणा सता देवरातेन माधवं पुत्रमा
न्वीक्षिकी श्रवणाय कुंडिनपुरादिमां पद्मावतीं प्रहिण्वता सुविहितं अपत्यसंबं
धविधिप्रतिज्ञाभिप्रायस्य नीता सुहृदः स्मृतिश्च अलोकसामान्यगुणा जन्
जः प्ररोचनार्थं प्रकटीकृतश्च अव. तदो किंति मालदी अमच्चो अप्पणो ण
माहवस्स पडिवादेदि जेण चोरि आवि आहे भअवदीम् तुवणवेदि कामम
तां पाद्यते नरपतेर्नर्मसुहृन्नंदनो नरपमुखेन तत्साहाय्ये निषेधः को पाय शिव
त्वयम भायः अव अचीरीअं अघ्रीअं ण कहु अमच्चो माहवस्स ण मंपि

मा॰मा॰ना॰ जालादिति निरवेक्षवदाए लकदी अदि १ ततः किमिति मालती ममास्यो मा 6
७ धवस्यात्मना न प्रतिपादयति येन चौरिका विवाहे भगवत त्वरयति २ आश्च
र्य्यमा आश्चर्य्यम न वेत्त्वमात्यो माधवस्य नामापि जानातीति निरपेक्ष्यतया
लक्ष्यते कामं संवरणं क्रियतां विशेषतस्तु बालत्वात्तयो र्विवृतभावयोः तेन
माधवमालत्योः कार्य्यः स्वमति निन्हवः अपि च अनुरागप्रवादस्तु वत्सयोः द
सार्वलौकिकः अयोप्यस्माकमेवं हि प्रतार्य्यो राजनंदनो पुष्प वहिः सर्वका
र्यमग्नमरमयीयम् व्यवहन् परम्पूहस्यानानपि लघुतरा लिस्पगायति जनं विहाने
कः सकलमपि संपापक पटेलटस्यः स्वानर्थ्यान्यटयति च मौनञ्चभजते अव
मएवि गुह्मव अमादो नेए नेए व आएो असासेत भूरिवसु मन्दिएससा राम
मजोएा माहवो संचाए अदि २ कामं कल्पितमेव नो मालती धात्रेय्या लवंगिकया
भूयोभूयः स वधनगीरय्यया पर्य्यटंतं दृष्ट्वा दृष्ट्वा भुवनवलभीतुं वातायन ग
स्या साक्षात्कामं नवमिव रतिर्मालती माधवंपङ्गालोत्कं ठा ललितलुअम लितै: राम
७

इंगके स्मायतीति अव बाढं जं तए वि उक्कएठा विलोदत्ति मितम माहव १ मया
पि कुप्पच्छवचनातेन तेन वचनोपन्यासेन भूरिवसुमंदिरा सन्न राजमार्गेण माध
वः संचार्यते पसुकंदक्कं आलिहिदं तं लवंगिआए अज्ज मंदारिआए हस्ये त्ति
हिदं दाव १ कामं विचिंत्य सुविहितं लवंगिकया यतो माधवानुचरः कलहंस
कस्तां विहारदासी मंदारिकां कामयते इत्यनेनैतीर्षेन तत्प्रतिच्छंदकं माधवांत
कमुपेयादित्यभिप्रायः अव अज्ज माहवो वि कोदूहल्लुप्पादिआ मए पउत्तम
अणजणा महूसवं मअणुज्जाणं पमादेअणुवेसिदो तहिं किल मालदी ।।
पिस्सदि तदो अस्सोसदंससणं होदु त्ति कामं वाधुवत्ते च अनेन मालती
याभियोगेन स्मारयसिमे पूर्वशिष्यां सौदामिनी अव भ अवदि सासीदामि
णी महुणा समासादित्तल्ल चेपी अमंतसिद्धि प्पहावा सिरिपव्वदे कावालि
अं धारेदि २ ।। यत्नपाण्डुकंठा विनोदानि मित्तं माधवप्रति च्छंदकं मालि

मा· मा·
ना· ५

8

तल्लंवेशिकया अथ मंदारिकाहस्ते निहितं तावत् २ अपमाधकोपि कौतू
हलमुत्पाद्य मया प्रवृत्तमदनमहोत्सवं मदनोद्यानं प्रभाते ऽनुप्रेषितस्तत्र कि
ल मालतीगमिष्यति तत्रान्योन्यदर्शनंभवत्विति २ भगवति सा सौदामिनी (
अधुना समासादिताश्चर्य्यमंत्रसिद्धिप्रभावा श्रीपर्वते कापालिकव्रतं धार
यति कामम् कुतः पुनरियंवार्त्ता अव अत्थि एत्थ ण अरे महामसाणप्पदे
से करालाणामचामुंडा १ कामं अस्ति या किल विविधजीवोपहारप्रियेति साह
सिकानांप्रवादः अव तहिं क्खु सिरीपव्वदादो आ अदस्स रत्तिविहारिणो णा
दिदूरएसवासिणो साहअस्स मुंडधारिणो ऽघोरघण्टणामधेअस्स अंतेवा
सिणी महाप्पभावा कवालकुंडला अणुसं — समा अच्छदि तदो २ अंपउत्ती २
कामंसर्वं सौदामिन्यां संभाव्यते अव अलंदाव एदिणा अवदी एसोवि सहअरो (
माहवस्स बालमित्तो मअरंदो णाम णंदणस्स वड्ढिदिमद ।१। अस्त्यत्र नगरे महा

श्मशानप्रदेशे करालानामचामुंडा ७ तत्र खलु श्रीपर्व्वतादागतस्य रात्रिविहारिणो
नातिदूरारण्यवासिनः साधकस्य मुंडधारिणोऽघोरघं[illegible]टनामधेयस्य अंतेवासि
नी महाप्रभावा कपालकुंडलानाम अनुसंध्यं समागच्छति ततस्तंप्रवृत्तिः अं
ति आंजइ समुव्वहदि तंपिणाम माहववस्स दुद्दी अंपि अं किंदंमोदि १ कामंप्रुनि
तेव मया तात्प्रियसखी तत्रभुद्दरदित्ता अव पुविहिदं भअवदीए किदम २ का
मं विचिंत्य तदुतिष्ठ माधवप्रवृत्तिमुपलभ्य मालतीमेव पश्यावः इत्युभयउत्तिष्ठ
तः कामं विचिंत्य अत्युदारप्रकृतिर्मालतीतान्निपुणं निसृष्टार्थदूतीकल्पलतेव पि
तव्य: सर्वथा शरज्ज्योत्स्नाकांतं कुमुदमिवतंनंदयतुसा सुजातंकल्याणी भवतु
कृतकृत्य: सचयुवा वरप्यानन्योन्यप्रगुणगणनिर्माणनिपुणो विधातुर्व्यापा
र: फलतुच मनोरथश्च भवतु इति निष्क्रांते विष्कंभक: तत: प्रविशति गृहीत
चित्रोपकरण: कलहंस: कलकहिंदाणिं तुलिदम अरस्क अरूस्सा वलेव वि
भमावत्तिचित्तमालदीहि अअममाहवं पेक्खिवसं परिक्कम्य १ अलंतावदेतेन

६ भगवतिं एषोऽपि सहचरो माधवस्य बालमित्रं मकरंदो नाम नंदनस्य भगिनी मेदेयंति 10
का यदि समुद्वहति तदपि माधवस्य द्वितीयं प्रियं कृतं भवति सुविहितं भगवत्या
कृतं परिस्संतो ह्मि जाव इह उज्जाणे मुहुत्तं विस्समिस्सं मकरंद सह अम्हं लोह
माहवं पेक्खिस्सं इति प्रविश्योपविशति ततः प्रविशति मकरंदः मक कम्पितम